

СКШЫНСКАЯ ГАЗЕТА

Адрэс Рэдакцыі і Адміністрацыі:
Вільня, Завальна вул. 7. — (Wilno, ulica Zawalna 7).
Рэдакцыя адчынена штодня ад 9 да
6 гадзіны апрача сьвята.
Газета выходзіць раз у тыдзень.
Падніска на адзін месяц 1 зл. Для
заграніцы удвай даражэй.
Перамена адрэсу 30 гр.
Цана асобнага нумару 20 гр.

Цана абвестак:

на 1 старонцы 30 грошоў, на 2 і 3 —
25 грошоў і на 4 — 20 грошоў за ра-
док дробнага друку ў ваднай палосцы.
Жадаючыя іншых абвестак, павінны
зьвярнуцца да Адміністрацыі.

Орган Беларускага Сялянскага Саюзу.

Новы урад і яго пляны.

Урад Скышынскага атрымаў па Грабскім дужа няпрыемную спадчыну. Злот заламаўся і падае, даражыня расьце, лік безработных павялічваецца, вёска бяднее, нездаволеніе шырокіх масаў люднасці ўзмагаецца.

Гэткае сумнае палажэнне Польшчы вытворыла многа прычын, а прадусім тое, што Польшчы трывале ўрадоўцаў, войска і паліцыі больш, як можа ўтрымаць.

Праўда, усе польскія ўрады, асабліва ж урад Грабскага, дабываючы гроши на гэтую непадслу сабе выдаткі, спадзяваліся прадусім на падаткі.

Аднак надзеі надзеямі, а жыцьцё жыцьцём.

Каб узяць з каго падаткі, дык трэба яму дадзіць магчымасць плаціць іх. Тымчасам у Польшчы дагэтуль інакш дзеілася. Ня глядзячы на тое, што ў Польшчы 70% усяго насяленія становіцца сяляне, Польшчы увесь час бадай сусім не зварачывала ўвагі на селяніна, а паддзерхвала, як магла, вялікі промысел. Аднак промысел гаспадарчай падпорай Польшчы ня змог быць, бо ён становіцца галіну гаспадарчага жыцьця куды меншую за гаспадарку сялянскую і, рэч ясная, польскі промысел ня можа раўняцца загранічнаму. А прайдзівая апора польскай дзяржайной гаспадаркі, гаспадарка сялянская, Польшчай зусім спущчана з вока. Аж да астатніх дзён не праведзена зямельная рэформа, ня спынена на нашых зямлях асадніцтва, якое зьяўляецца толькі запорай сялянскай гаспадаркі, не адбудаваны, зруйнаваны вайной, вёскі. Словам, польская палітыка давяла сялянства да таго, што яно штораз то больш бяднее і робіцца няздольным плаціць гэтакія вялікія падаткі, якія на яго накладаюць.

В. Грабскі, бадай галоўны віноўнік сучаснага цяжкога палажэння польскай гаспадаркі, ужо адышоў. У новым урадзе Скышынскага, яго месца, як міністар фінансаў, заняў Зыдзехоўскі, які 10 сьнежня ў Сойме прадстаўіў свае пляны што да палепшанія гаспадарчай хваробы Польшчы.

Пляны гэтага міністра дужа простыя: зъменыцца дзяржаўныя выдаткі, празначаныя на 1926 год на пяцьсот мільёнаў. Гэта зъменшанье выдаткаў мае датычыць Міністэрства Спраў Унутраных, Вайсковых і Асьветы. Апрача таго мін. Зыдзехоўскі маніцца такожа паддзяржаць вялікі промысел, каб безработным даць работу.

Не спадзяёмся, каб гэтая гаспадарчая пляны новага ўраду, не зъмяняючы самой асновы дзяржаўнай гаспадаркі, ды маглі яе палепшыць.

Асабліва-ж не спадзяёмся, каб гэтая пляны новага ўраду, ды маглі палегчыць цяжкае палажэнне агулам сялянства, бо на сялянскую гаспадарку не зварачвае ўрад гэтыя ніякай увагі.

Спадзяёмся, што паслы нашы, прадстаўнікі і кіраўнікі нядаўна арганізаванага „Бел. Сялянскага Саюзу“, з трибуны Соймавай выкажуць каротказрочнасць гаспадарчай палітыкі новага ўраду і шкоднасць яе для сялянскіх працоўных масаў.

вінны дружна і папрыцельску падаць сабе мазалістыя сялянскія далоні дзеля супольнага падтрыманьня і дзеля супольнай барацьбы за поўную і трывалую незалежнасць сваіх народаў.

Пасол Ярэміч.

З кім па дарозе?

У першым нумары „Сялянскай Нівы“ у стацы „Патрэба спадзявацца прадусім на свае ўласныя сілы“, зъвярнуў я ўвагу беларускай палітычнай і грамадзкой думкі на тое, што для будучыны Беларускага Народу обавязкова патрэба, каб ён свой лёс браў у свае ўласныя руکі.

Цяпер яшчэ раз гэта павтараю, бо датуль, пакуль наш народ ня будзе арганізаваны ў моцную адзінку, з уласнымі мэтамі, арганічна звязанымі з соцыяльнай душой беларуса-хлебароба, пакуль арганізацыя яго ня будзе аснована на ўласных нагах, уласнымі способамі, пакуль беларусы будуть спадзявацца на некага, хто яго адродзіць, вызваліць і дасць шчасльце, дасць зямлю — датуль сапраўды шчыра нікто з намі ня будзе лічыцца, датуль арганічна беларуская справа разъвівацца ня будзе, бо датуль апірацца яна будзе на гліняных нагах.

Аднак, цвердзячы гэта, я не хачу сказаць того, што Беларускі Народ павінен жыць выключна сваім жыцьцём, казаў-бы на выспе, старонячыся зусім зносін з суседзямі, не шукаючы ніякіх таварышаў сваей адраджэнскай і вызваленчай падарожы. Не, гэтага я ня цверджу. Я толькі кажу, што нашаму народу ў яго гэтай падарожы больш спадзявацца на таварышаў, як на ўласныя ногі, асабліва, калі таварышы падарожы выбраны неразважна і зъяўляюцца мала пёўнімі, — былоб для яго чынам дужа неразважным і шкодным.

Словам, мы павінны шукаць сабе прыяцеляў, каб пры ўзаемнай дапамозе, супольнымі сіламі, здабываць свае палітычныя, культурныя і грамадзкія ідэалы. Але гэтая прыяцелі мусіць быць для нас ведамы, што яны сапраўды могуць такімі быць.

Вот-жа на мой пагляд прыяцелімі гэтакімі могуць быць для нас беларусаў тыя суседнія народы, якія адносна да нас ніколі ня мелі ані заборчых, ані вынадаўляючых імкненіяў. Такімі для нас суседзмі зъяўляюцца народы Украінскі, Літоўскі, Латвійскі.

Праўда, Літоўскі народ, хоць ня поўную, але здабыў сабе незалежнасць. Здабыў яе так-жа і народ Латвійскі. І дзеля гэтага сучасныя кіраўнікі літоўскай і латвійскай палітыкі, на думку збліжэння з недзяржаўнымі дагэтуль народамі беларускім і украінскім, дужа мала зварачваюць увагі. Яны бадай выключна падставу для свайго дзяржаўнага быту бачаць у вялікіх дзяржавах, ці ў так званай „Лізе Народаў“.

На мой пагляд літоўскія і латвійскія палітыкі ў гэтым памыляюцца. Бо, паводле жыцьцёвой асновы барацьбы за быт, дужэйшыя суседзяў слабейшых выкарystаюць, або нават за свае вяліка-дзяржаўныя інтэрэсы могуць прадаць інтэрэсы слабейших. Словам, гэтая дарога няпэўная і небяспечная.

Мне здаецца, што суседзі — Літоўцы, Украінцы і Латышы, таварышы нядаўняй супольнай ніволі, па-

Зямля.

А дзе-ж той выхад? дзе збавеніне
З ніволі цяжкай, з палахэніні?
Адзін ён есьць: зямля, зямля,
Свой пэуны кут, свая ральля —
То — найманцейшая аснова
І жыцьця першая умова.
Зямля ня зменіць і ня зрадзіць,
Зямля паможа і дарадзіць,
Зямля дасць волі, дасць і сілы,
Зямля паслужыць да магілы,
Зямля дашціці сваіх на кіне,
Зямля — аснова усей айчыне.

З поэмы „Новая Зямля“. Я. Колас.

Пасля роднае мовы найдарошным скарбам кожнага народу ёсьць ягоная зямля. Важнае значэнне ў гісторыі народаў маюць месцы, промысл, гандаль, але найвялікшае значэнне належыцца зямлі. Разумны чалавек, здабываючы, чаго яму не стае, адначасна старавец захаваць тое, што ў яго ёсьць добрае. Гэтак і мы Беларусы павінны стараца адважаць здэнацыяналізаваныя месцы, промысл і гандаль, але адначасна не дапусціць да ўтраты роднае зямлі. Вялізарнае значэнне нацыянальнае тэрыторыі (землі) зразумелі на ват раськіданыя здаўна па ўсім съвеце жыды. Яны ўпорна імкніцца да выкуплення зямлі ў свайго старой бацькаўшчыне Палестыне, занятай цяпер Арабамі і іншы народамі. На гэта жыды трацяць вялікія грошы і шмат энэргіі.

Беларускі народ мае адну вельмі здароваю і дарагую рысу ў сваёй души. Рысай гэтай ёсьць імкненіне да зямлі. Гэтая псыхіка нашага народу так старая, як стары ён сам, інайчай кажучы, спрадвечная. Дзякуючы гэтай сваёй псыхіцы наш народ спрадвеку засяліўшы цяперашнюю сваю Бацькаўшчыну, урабіў яе і не дапусціць на яе чужнікоў. Гэта адбілася і ў нашых законах. У сладкай памятцы беларускага права „Літўскім статуте“ асобным разьделам забаронена было купляць чужніком у нашым краю зямлю і быць ураднікам (чыноўнікам) ў нас. Ведаў наш народ, чаго яму трэба баяцца. З часам, калі вышыши беларускія клясы, паны, зрадзілі свой народ, законамі тады ня можна было бараніць ад чужнікоў роднай зямлі. Але сам народ сваёй любасцю зямлі ўбараніў яе, убараніў яе тым, што даглядаў яе, як матку роднаю абняў, урабляў і ня выпушччаў, але і вельмі борзда пашыраў сваю зямельнаю уласнасць. Дзе ня было балота, ня быў дворны ці скарбовы лес, там была ніва беларускага земляроба. Гэтакім парадкам чужніком ня было купіць ўцінніцца. У Беларусь із чужнікоў толькі

адны жыды прыбывалі на заўсёды, бо ім адчынены быў гандаль. Гэтаж сталася дзеля таго, што разам із польскім упльвам быў нам прышэсплены дурны нагляд, што гандаль зневажае чалавека.

Толькі ад польскае ўлады цяпер, гэта значыцца ў апошнія гады, з'явіліся ў нас польскія калёністы. Вось-же ўся зямля ў Беларусі на толькі беларуская, як спрадвеку занята беларускім народам, але і як заўсёды ўбраўлялася рукамі беларускага земляроба.

Ведама, што зямля ад паноў мае быць адабрана. На што ўжо ў Польшчы пансікі ўрад, але навет гэты ўрад хоча адбараць ад паноў зямлю. Толькі калі польскі ўрад і польскія партыі пастанавілі, каб панам за зямлю плацілі тыя, хто яе ў іх будзе купляць, дык нам ясна як Божы дзень, што сяляне маюць права дастаць зямлю дарма. Калі б і трэба было што выкупіць, дык беларускія сяляне працаю сотні год на зямлі, даўно ўжо ўсё адрабілі. Дык зямлю ў Беларусі маюць права дастаць толькі беларускія земляробы, значыцца, толькі тое насяленне, што здаўна ў Беларусі на зямлі працуе. Мы ніколі ня згодзімся, каб беларускаю зямлю давалі польскім асаднікам. Гэтак як мы, глядзіць на зямлю ў весь беларускі народ. Беларускія паслы ў сойме цвёрда заяўлі, што зямля павінна быць дарма і тым, хто здаўна на ёй працуе.

Як у беларускага народу, так і ў праграме Беларускага Сялянскага Саюзу зямля займае найважнейшае месца. А два пункты: 1) што зямля павінна быць дарма і 2) што ў Беларусі зямля мяйсцовыму селяніну, будучь стаць на чале зямельнага разьделу праграмы.

Гэтак мы каротка разгледзілі пытанье, як трэба дзяліць зямлю.

Гэтым аднак уся справа зямлі ня скончана.

Другое пытанье будзе аб тым, як удзялжанаць дагэтуляшняю зямлю у беларускіх руках, як зрабіць, каб з беларускіх сялянскіх, ці хоцьбы і шляхоцкіх рук не перайшла яна ў рукі польскія, ці іншыя.

Пытанье гэтае даволі простае і можа быць лёгка развязана. Трэба, каб нашыя сяляне не прадавалі свае зямлі. А калі хто змушаны прадаць, дык каб прадаваў толькі Беларусу. Споўніць гэта ня цяжка, але, каб гэта было зроблена як мае быць, трэба, каб пісалі аб гэтым беларускія газэты, каб аб гэтым прамаўлялі беларускія паслы, дзеячы, уся інтэлігенцыя, усе съядомыя Беларусы, каб гэтага пілнавалі, гэтага даглядалі, каб аб гэтым пераканаўся ўесь беларускі народ.

Але гэтым яшчэ пытанье не канчаецца. Беларускія сяляне ня толькі маюць удзер-

жыць дагэтуляшняю сваю зямлю, але мусіць здабыць яе яшчэ болей, бо гэтай мала. Як-же-же здабыць? Вышэй было сказана, што адабраная ад паноў і інш. зямля павінна быць аддадзена мяйсцому селяніну дарма. І гэтак запраўды было-б, калі-б было беларуское гаспадарства, як гэта ёсьць у Літве, Латвіі і Эстоніі. Але беларускага гаспадарства дагэтуль няма, а тым часам у польскім сойме, ня гледзячы на пратэсты беларускіх паслоў, прыняты закон „аб парцэляцыі і асадніцтве“. Паводле гэтага закона паны будуць мусіць прадаваць зямлю па рынковай цене, бо калі не прададуць, дык за дзесяць год ад іх адбярэ зямлю ўрад і сам прадасць. Хоць гэты закон і крыўдны для Беларусаў, але і паводле яго многія Беларусы патрапілі-б купіць зямлю.

Дык узьнімаецца пытанье, ці купляць зямлю, ці чакаць пакуль яна будзе раздадзена дарма?

Вось гэтае пытанье „*ці купляць?*“ ёсьць пытаннем трэцім аб зямлі, пытаннем цяперашніх часін.

На гэта, паводле нас, адказ адзін: здабываць зямлю, як толькі можна. Можа хто купіць, — няхай купляе. А тым часам усё беларуское грамадзянства павінна, як мага, дабівацца надзелу зямлі безземельных і малаземельных.

Д — іч.

Беларусы ў Латвії.

У кастрычніку гэтага году беларусы ў Латвіі сталі да выбараў і — праваліліся. Факт гэты даволі прыкры ня толькі для латвійскіх беларусаў, але і наагул для ўсяго беларускага грамадзянства і дзеля гэтага мы над ім ня можам прайсці моўчкі. Тым болей, што паводле пават нядайной латвійской статыстыкі, беларусаў налічваецца ў граніцах Латвіі даволі вялікая лічба — бо чатыры з лішкай практыкты (4,19%) ўсяго насалення! Значыць, пры добрай арганізаціі і дружным галасаванні беларусы маглі праўесці ў латвійскі сойм якіх 4 паслоў, бо якраз у гэтым сойме зусім ўсе Латвіі выбіраецца круглая сотня дэпутатаў.

Адны беларусы — к' свайму вялікаму стыду — не правялі ніводнага дэпутата. Што-же там магло здарыцца і якія прычыны выклікалі такую няўдачу?

На гэтае пытанье стараюцца дап'яць адказ самі-ж латвійскія беларускія дзеячы, паказваючы па вельмі слабую нацыянальную съядомасць беларусаў у Латвіі і выплываючую адгэтуль малую арганізацію.

Причыны даволі важкія. Аднак нам здаецца, што глуйней прычынай праўесці была няудалая арганізація самых-ж беларускіх дзеячоў. Народная съве-

дамасць пры добрай арганізаціі дзеячоў з адзілася сама сабою і народ як пасыўная маса пайшоўбы за сваімі актыўнымі «правадырамі». Гэтакую праўгу мы бачым усюды — гэтае-же самае мы відзелі-б і ў Латвіі. Аднак дзеячы не зарганізаваліся. Чаму — мы ня ведаем: можа не маглі, мо' не хацелі, а можа і ня ўмелі... А як не зарганізаваліся самі, то ясна, што маглі пачягнуць за сабой не ўсёведамленых масаў, бо масы (асабліва мала съядомыя) толькі тады ідуць дружна, калі відзяць дружнасць у сваіх правадыроў, а калі-же замедляць нялад і сваркі, то самі ня ведаюць, куды пахіліца... Вот-же на гэтую слабую старауну народнай псыхікі беларускія дзеячы у Латвіі, здаецца, не звярнулі увагі, пайшлі хто куды і — пацярпелі няўдачу.

Узноў-же, чытаючы тамашнюю беларускую прэсу, выглядзе, што народная съядомасць у Латвіі ужо ня так малая, як пішацца. Маю перад сабою выразку з № 17 „Гол. Бел.“, дзе гэтае гаворыцца: „шмат хто з беларусаў, нават некаторыя беларускія настаўнікі, ксяндзы і съяшчэнікі далі сваю згоду на выстаўленыне іхніх кандыдатур на іншых, не беларускіх съпіскіх“... А далей таксама чытаем: „Усе гэтыя ксяндзы, настаўнікі, съяшчэнікі і некаторыя выдатныя сяляне і рабочыя былі ўпягнуты ў варожыя беларусам съпіскі, каб раскалоць беларусаў“ і г. д.

З гэтага відаць, што ўсёведамленыне ў Латвіі ёсьць, таксама і сілы ёсьць, ды яшчэ — прызнацца трэба — не абы якія, бо: настаўнікі, ксяндзы, съяшчэнікі, а нават выдатныя сяляне і рабочыя, словам ёсьць увесь матэр'ял дзеля агітацыі і выбараў, толькі адна бяды — яны агітавалі на чужыя съпіскі! Нават на тых съпіскіх выставілі свае кандыдатуры, а сваёго беларускага съпіску адчураліся!... Вот дзе трагедыя жыцця латвійскіх беларусаў і ўся загадка выбарнай няўдачы!

Затым бяручу пад увагу ўсе гэтыя факты, неяк сама сабою лезе ў галаву думка, што можа якраз у самым беларускім съпіску ня ўсё было у парадку, калі ад яго адхілілася гэтулькі людзей, ды яшчэ людзей выдатных, маючых уплыў на народ! Чаму гэтых людзей не прыягнулі да сябе, чаму не паставілі іх у свой беларускі съпіскі і гэтым праўесці кожучы, ня прымусілі галасаваць на яго? Чаму пазволілі, каб столькі дзеячоў адыгнуло на чужыя съпіскі?

Вот дзе пытаныні, на якія павінны адказаць беларускія правадыры ў Латвіі. *)

Мы ня ведаем добра ўсіх тых абставін, якія былі пры выборах, але здзялку глядзячы нам здаецца, што віно там было самалюбства і падзел на розныя засыціковыя «парты», выключаючы адна другую. А можа якраз вінаватыя тыя, каторыя паставілі сябе на беларускім съпіску? Но мы ня чулі, каб тамашнія

*) А можа было слабае ўсёведамленыне у самых-же правадыроў? Но як мы даведаліся, адзін з тых «правадыроў» п. Сахаруа, загадык беларускага Прасльветнага Аддзелу у Латвіі на паседжаннях бюджетнай камісіі у сойме гаварыў па расейску, а калі адзін пасол латвійскага сойму папрасіў яго гаварыць па беларуску, дык п. Сахаруа на змог...

арт. 7, увідзеў, што можна яшчэ штось зрабіць з нацыянальнымі меншасцямі.

Дасюль нацыянальныя меншасці надлюдскімі выслікамі ўтрымлівалі сваі коштам сярэднія школы. На гэтыя школы п. Мін. Асьветы наложыў сваю забарону. Прыказаў, каб у гэтых прыватных сярэдніх школах агульную гісторыю і географію вучылі па польску. Нават царскі ўрад даўней гэтага рабіць ня важкаўся, бо па расейску вучылі ў прыватных сярэдніх школах толькі географію і гісторыю Расеі, а не агульную.

Яшчэ адзін п. міністраў п. Рачкевіч, які не зважае на тое, што ў сойме гаворыцца, мae сваю сістэму ўрадаванья на «красах». Гэта адзін з тых ваяводаў польскіх, які даслюдзіў сваім урадаваньнем у «Індыях Беларускіх» патрапіў быць добрым і для праўіцы і для левіцы, але на беларускай скуры.

Хачу прыпомніць п. Рачкевічу пачатак яго урадаванья яшчэ за часоў п. Асмалоўскага ў 1919 г., калі марш. Пілсудскі, будучы начальнікам дзяржавы, выдаў загад утварэння беларускага войска і даручыў выкананьне гэтага загаду цяперашняму п. Мін. Рачкевічу, які быў начальнікам Менскага Вокругу.

Пан Мін. Рачкевіч сказаў, што „tak Panie Komendancie, wszystko będzie wykonalne“, але сваім падзядным выдаў „okólnik poufnuy“, каб за ўсямікою панамістамі і пасадамі ў беларуское войска. З аднаго боку быў добрым пілсудчыкам, а з другога быў так-сама добрым эндекам. Гэта знача: меў систэму ўрадаванья — шаг на перад, два назад.

П. Мін. Рачкевіч праз уесь час, да сячнянняга дня, мае яшчэ систэму душыцца і заганяць у падпольле нацыянальнае жыццё ўсямікою роду. Будзе гэта жыццё коопэратыўнае, школьнэ, ўсё роўна аблываецца камунізмам. Ясцівяджаю, што на Беларусі ёсьць камуністамі, што на Беларусі расце съядомасць нацыянальная, якая для п. мін. Рачке-

ПРАМОВА

пасла Ф. Ярэміча ў Сойме 26/XI 25 г. падчас экспозэ Прэм'ера Скышынскага.

Высокі Сойме!

Чулі мы ад калегі п. Брыля закіды пад адresa п. Прэзыдента, які падчас фармавання кабінету не запрасіў нацыянальных меншасцяў. Зайўляю, што п. Прэзыдент Рачынскі. Польскай, будучы ў Вільні сказаў, што Польшча — для цалякоў. Ен быў ў згодзе з сабой, не запрашаваючы нас. Прэтэнсіі мы да яго ня маєм.

Панове! Чулі мы ўчора экспозэ п. Прэм'ера, чулі запэўненне змены радыкальнае ў адносінах гаспадарчых. Мы мусім прызнацца, што цяперашні коаліцыйны ўрад, ёсьць коаліцыйны вялікага промыслу і гандлю, пры дапамозе працтаванікаў ад рабочых, проціў сялянства, або ўрад местаў, проціў вёскі. Калі аднак панове яшчэ думаеце нешта вышыненуць ад селяніна, дык крепка мыльцецеся ў гэтым. Селянін, даведзены ўрадам п. Грабскага да жабрацтва абсолютнага.

П. Прэм'ер абяцаў многа пераменаў у гаспадарчых адносінах, але справы нацыянальных меншасцяў ня ўспомініў, як-бу-ле і ня было ў Польшчы. Дзеля гэтага прыпамінаю п. Прэм'еру, што ў Польшчы, апрач жыдоў, ёсьць яшче нацыянальная меншасць, хадзіць гэтыя меншасці і ня маюць капіталу, аднак са-стайлюць шчыльную масу сялянства і займаюць вялікія абшары.

Тое, што п. Прэм'ер забыўся ўспомініць пра справу нацыянальных меншасцяў, дае нам падставу сумлявацца, што да здольнасці п. Прэм'ера ў справе гаспадарчай і ўнутране палітыкі. Прысутнасць ў урадзе п. Станіслава Грабскага і п. мін. Рачкевіча

паказвае, што адносіны ўраду да нас беларусаў будуць тым самыя, бо трудна паверыць, каб у працягу аднаго тыдня, гэтыя п. п. Міністры маглі перарабіцца. Панове! Справа направы адносін гаспадарчых песьпа вяжыцца са спраўай нацыянальных меншасцяў у Польшчы. Я тут, з гэтае высокасе трывуны, хачу съцвердзіць, што нацыянальная меншасць ў Польшчы з'яўляюцца матар'ям для эксперыменту тых, або іншых міністраў і ёсьць — як кажуць па расейску — „вне закона“.

Калі я ўспомніў пра эксперыменты, ды хачу паказаць на эксперымент п. Ст. Грабскага, як Мін. Асьветы. П. Міністар Асьветы хадзеў зрабіць эксперымент утраквізму (двуязычны). Сам ён быў тварцом языковых уставаў і ўставы школынае, якія з такім паспехам былі прынятыя прап. Сойм у ліпні 1924 г., але паглядзім-же, як ён іх праўёў у жыцці. Паводле ўставаў трэба, каб тыя бацькі, якія хочуць вучыць дзяцей ў роднай мове, у даным выпадку, у беларускай, украінскай ці літоўскай, складалі дэкларацыі. Перарахаваўся

правадыры стараліся склікаць агульна-беларускі з'езд каб на тым з'ездзе выставілі большасцю галасоў, кандыдатуры, каб пайшлі на кампраміс пры якіх не будзь сьпісах — не, мы этага ўсяго ня чулі. Мы толькі чулі, што ёсьць беларускі сьпісак і што за гэты сьпісак павінны галасаваць усе беларусы. Калі тое самае чулі і латвійскія беларусы, дык нічога дзіўнага, што на такі сьпісак галасавалі толькі тыя, каторыя самі сябе ставілі..

Мо' гэтае самалюбства і будзе тэй загваздкай, якая не пазволіла круціца колу беларускай кампаніі ў Латвіі. Тымчасам усякі павінен ведаць, што пры такай важнай работе, як выбары, трэба схаваць усе асабістый рахункі, трэба съязгнуць усе беларускія сілы ў адну арганізацыю, калі ўжо не клясовую, то прынамсі агульна-нацыянальную і дружным беларускіш фронтам выступіць проці супольна нацыянальнага ворага. Тагды і маса дружна пойдзе за сваімі правадырамі...

Гэта мусіць ужо зразумелі і латвійскія беларусы, бо заклікаюць да арганізацыі **усяго** беларускага сялянства, рабочых і працоўнае інтэлігенцыі калі адзінага ў Латвіі беларускага палітычнага Т-ва „Беларуса-Выбаршчыкаў“.

Хвялячы гэны заклік да арганізацыі, мы ніяк ня можам аразумець пры чым тут „Таварыства беларуса-Выбаршчыкаў“ і якія яго мэты. Но калі тут будзе тое Таварыства, што было пры наўдалых выбарах, то трэба сказаць, што было і наўдае „Таварыства“; калі-ж яно мае на мэце другія выбары, то ці не зарана арганізацца? урэшце і стварэнне „Таварыства“ толькі дзеля выбараў выглядае неак дзіўна, бо і што ў тым Т-ве рабіць цяпер, калі выбары ўжо праішлі і ніяма ведама, які будзе разпараць і ўклад сіл у будучыне пры наступных выбарах?

З гэтага відаць, што беларускія дзеячы ў Латвіі з'блізіся з пульця і апынуліся на раздарожжы. Калі прычынай гэтага блукання былі наўдалыя выбары, то карыстаючыся практикай, нашыя дзеячы павінны выкараніць усе тыя прычыны, якія давялі іх да гэтай наўдачы. Тра' скарыстаць з гэтага наўку і напрапавіць у будучыне сумнія вынікі выбараў. Бе' не даволі маліцца да Шяруна, клічучы помсты (як гэта рабіць п. Езавітаў у № 9 „Крывіча“), але трэба яшчэ самым узяцца за дружную работу. Мы верым, што латвійскія беларусы, карыстаючыся практикай і бачучы цяпер усе прычыны, якія давялі іх да гэтакіх сумных вынікаў, пастараюцца выкаравіць усё тое ліха, якое іх падзяліла і створаць адну магутную арганізацыю, калі ўжо не клясовую сялянскую, то агульна-нацыянальную.

Бо на Вас, латвійскія дзеячы, глядзіць ня толькі Латвія або Беларусь, на Вас глядзіць уесь свет. Дык перад усім съветам Вы павінны паказаць, што жыве Беларускі Народ у Латвіі і што Вы Яго сапраўдныя правадыры.

А гэта Вы можаце даказаць пры наступных выбарах.

С. Н.—і.

Пісьмо у Рэдакцыю.

Паважаны Грамадзянін

Рэдактар!

Ад імя ніжай падпісаных не адмоўце надрунаваць гэтых некулькіх слоў у адказ на стаццю „Першы бін комам“ у „Бел. Ніве“ № 7, 9/XII-1925 году

Такія заміды, як: „яўная баламуцтва“, „нагодная дэмагогія“ і гэтая безапэляцыйная пэўнасць аўтара ў тым, што праўда толькі па яго старане, звольняюць нас ад якога-небудзь яму адказу.

А што датычыць праграмы, — будзеце чытаць „Сялянскую Ніву“, то ўбачыце.

Ды-й наагул — праўдзівы аўтар стацьі сваім спосабам публіцыстыкі так падобны на Тарашиевіча „как гвоздь на паніхіду“, як нахана расейская прыназна.

Ф. Ярэміч.

В. Рагуля.

Сяляне! Чытайце і пашырайце сваю газету „Сялянскую Ніву“!

Пішице, што у Вас чутно!

Прысылайце гроши на газету і адрасы Вашых знаемых!

Дамагайцеся роднае школы!

ГРАМАДЗЯНЕ! У вясну да 31 сакавіка і да 21 красавіка бягучага году, на падставе закону аб шкоўніцтве 31.VII. 1925 года і раз-параджэння Міністра Асветы ад 7.I. 1925 г. беларусы склалі школьнім інспектарам дэклярацыяў аб жаданьні беларускай школы больш як на 400 школ.

Шмат было перашкодаў у выпаўненьні бацькаўскіх і грамадзіскіх абавязкаў: то войт не зацьвярджаў подпісаў, то паліцыя канфіскаўала дэклярацыі, то інспектар вымагаў мэтрыкі і.г.д. Шмат бацькоў не маглі ў вызначаны караткі тэрмін скласці інспектару дэклярацыяў. А ў тых вёсках, з якіх і ў тэрмін былі складзены дэклярцыі, беларускія школы пакуль што яшчэ не адчынены, або ад куратара праз інспектар прышло паведамленне, што дэклярацыі былі складзены не правідлова і такім чынам застаецца чыста польская школа.

Вось-же, ня гледзячы на розныя перашкоды і адмовы школьнай улады, беларусы павінны дамагацца сваей роднай школы для сваіх дзетак, а для гэтага павінны скарыстаць тэрмін да 31-га снежня (декабря) гэтага году і скласці дэклярацыі аб жаданьні беларус-

віча ёсьць ня чым іншым, як камунізмам, бо яму гэтае найлягчэй ўсправядлівіцца прад Соймам і Еўрапай са сваіх паступкаў.

Пан мін.

Рачкевіч

і яшчэ вялікі лаўкач устраіваць „шопак“ беларускі і шопак гэтых было многа, пачаўшы з генерала Булак Балаховіча і кончыўшы на пану Паўлюкевічу.

Так, ці інакш, п. мін.

Рачкевіч

быў тварцом гэтых шопак. Сёння з іх такі, што п. мін. знаходзе 3, ці 4 „lojalnych białorusinów“, плаціць ім па 1000 злотых у месяц, а імы ад часу да часу складаюць меморыалы, а калі хто прыедзе з заграніцы: ці то парламентарысты французскія, ці іншыя якія госьці, дык можна паказаць на ўсялякі выгадаваць „lojalnych białorusinów“ (п. кс. Ількоў: Мусіць-же месь кагонебудзь на паказ). Так, але я пытаў п. мін. Рачкевіча, як п. мін., маючы пры боку 4 „lojalnych“ беларусаў, сваім урадаваннем давёў да таго, што ў кожным паведзе трэба арыштоваваць па 200—300 асоб съведчын беларусаў?

Гэта ня словы — гэта праўдзівы факты! У Наваградакім ваяве, арыштавана і ўкінена ў вязніцу 1380 асоб, з якіх больш як 100 сядзіц і па сягоніні. У павеце Пружанскім, Косяўскім, Беластоцкім, Бельскім, Гарадзенскім і ў-ва ўсіх Віленскіх арыштавана падаўна па 200—300 асоб у кожным. Вот вынікі урадавання п. міністра!

Панове! Калі п. мін.

Рачкевіч

, будучы ваяводам, пры помачы чатырох „lojalnych“ беларусаў, дайшоў да таго, што „nie lojalnych“ арыштаваеца тысячамі, то цяпер ён мае шырэйшы круг дзеянісці. Я баюся, што ён пачне, як Мін. Унутр. Спраў, таіх эксперыменты і з другім нацыянальнымі меншасцямі (Голос: Ня бойцеся, ужо рабіць) і ня ведаю, ці п. мін. будзе месь столькі вязніц у Польшчы, каб магчы пасадзіц усіх тых „nie lojalnych“ польскіх грамадзян.

Мушу з гэтага Высокое Трыбуны сказаць, што п. мін. Рачкевіч перайшоў усіх сваіх папярэднікаў. Пры жадным з быўшых мін. унутр. спраў ня было столькі тэррору, столькі арэштаў, ня было такога зыністажэння беларуское прэзы, як за часы урадавання п. мін. Рачкевіча. Но даўнейшыя супрацоўнікі п. мін. у нас разбясціліся аканчальні, ведаючы, што іх калега міністрам, дык ім можна рабіць усё безнаказна. Яшчэ ніколі таго ня было, каб Кам. Ураду на м. Вільню мог адважыцца сканфіскаўаць пасольскую інтэлігэнцыю, аднак за часы урадавання п. мін. Рачкевіча ён гэта зрабіў. Я ўважаю, што, калі ў урадзе астаўся п. мін. Рачкевіч, а так-же і п. Ст. Грабскі, Мін. Асветы, то гэта азначае, што палітыка, якую практикавалася дасюль, будзе вясці і надалей.

Мы высказываем свае жаданіні, можа нават не да гэтага ўраду, бо ўрад ваагул ня хоча чуць таго, што мы гаворым, але паміма таго мы гаворым. Мы высказываем свае жаданіні, можа нават не да гэтага ўраду, бо ўрад ваагул ня хоча чуць таго, што мы гаворым, але паміма таго мы гаворым.

Мы жадаем, каб школьніцтва беларуское аплачвалася з дзяржаўнага скарбу, на раўні в польскім. Мы кажам: проч з утраўкізмам і эксперыментамі п. Ст. Грабскага! Жадаем свайго ўласнага школьніцтва. У гэтым мы салідарны са ўсімі іншымі нацыянальнымі меншасцямі і школьніцтва гэтага не сяньня, дык заўтра адваюць.

Мы працівімся асадніцтву і стаім за тое, каб была праведзена зямельная рэформа. Але ня тая, што ўхвалена у Сойме, а праўдзівай—рэформа, бяз выкупу і ўсіх зямель павінна быць раздадзена майсцовым жыхарам тым, якія да яе маюць права.

Жадаем зменшаньня падаткаў, наложаных праз В. Грабскага, якія, часам, перавышаюць вартасць маесціці таго ці іншага гаспадара. Жадаем, каб справа адбудовы хоць крыху пасунулася ўперад. Но, паміма таго, што летасць быў ухвалены 25 мільёны бюджэт на адбудову, сялянства нашае, бадай нічога не

кай школы, якую ўлада па закону павінна будзе адчыніць ужо з восені 1926 года.

Парадак зацьверджаньня подпісаў бацькоў на дэклярацыях і падачы інспектару той самы, што быў і у вясну.

Інструкцыі дэклярацыі можна выпісываць:

1) З Цэнтральнай Беларускай Школьнай Рады — Вільня, Віленская вул. № 12;

2) З Радашкавскага Т-ва Беларускай Школы — м. Радашкавічы, Вялейскага пав.

3) З Наваградзкага Т-ва Беларускай Школы — м. Наваградак, Карэліцкая вул. № 23.

Пайнамоцні! Прысылайце ў Цэнтральну Школьную Раду копіі сьпісаў дэклярантаў, якія ўжо склалі інспектару дэклярацыі, ці то ў вясну ці цяпер у восені і адказы інспектару ў справе беларускай школы.

3 Краю.

Знаход прадгістарычных напальняў з каменнага вену ў Ваўкавыскім павеце.

У каменнную пару аружжа і прылады гаспадарчыя найчасцей рабіліся з каменіні. Каб зрабіць прылад большы, як сякеру, долата і г. д. патрабныя былі камяні вялікія і цэлыя. Гэтакія каменныя знаходзяцца даволі глыбака ў запененных і крэйдавых слоях зямлі.

Прадгістарычны чалавек, ужо на некулькі тысяч гадоў прад Хрыстом, вытворыў сабе горніцтва, дабываючы з цвёрдых скалаў цэнныя на той час каменныя сырэц. Сырец гэты, праз гандаль дахадзіць у такія акаліцы, дзе ня было натуральных пакладаў каменя.

Делегат Дзяржаўнай Групы Кансэрватораў Памятак Прадгістарычных на Беластоцкое ваяводства п. Зыгмунт Пліт выкryў у Ваўкавыскім пав. калі м. Росі многа горнічых шыбаў (ям) і вялікія майстэрні сякераў з малодшае каменнае пары.

Усіх шыбаў будзе калі 1000. Матар'ылы навуковыя сабраныя калі Росі, Ваўкавыскага пав. выясняюць справу прадгістарычнага промыслу чалавека.

З Пліт прыгатаўляе навуковую працу аб прадгістарычным горным промысле.

Скандал у Сьвіры.

Свіянцянскі павет за апошнія месяцы праславіўся скандаламі ўрадаўцаў. Нядыўна стаўся яшчэ адзін забава ў „urgodzie gminnym“ у Сьвіры. Сабралася кампанія з пісара, сэквэстратара, вучыцеля і канцлерскі, ды ўстроіла ў гміне гулятыку, падчас якой знішчылі памешканье, а крыкамі сваімі ўстрывожылі ўсё мястечка.

Крыху сумнейшы быў канец усяму, бо не падалася забава на гэты раз паліцікі, у выніку чаго, усіх учаснікаў забавы звольнілі са службы.

3 Радавай Беларусі.

Недахват зямлі.

Дзяля недахвату зямлі Наркомзем перасяляе беларусаў у Сібір і ў прастарэйшыя краіны Расіі. Ад 1923 г. да 20 красавіка 1925 году пакінула Беларусь

1886 семья, а ў іх 12224 душы. Падало заяў аб пераселені 5125 семью, што разам дічаць 30070 душ.

Беларускія песьні.

Інстытутам Беларускага Культуры распрацаваны і разгледжаны рад беларускіх народных песьняў, якія будуть адасланы ў украінскую народную капэльлю „Думка” — даёла выпаўненія ў часе артыстычнае падарожы капэльлы па ССРР з мэтай популярызацыі украінскіх і беларускіх песьняў.

3 Польшчы

Непаразуменне ў Радзе Міністраў.

8-га сінегня адбылося паседжанье Рады Міністраў, на якім разгледжалася крытычнае сучаснае падажэнне скарбу — у звязку з новым спадкам злотага і меры для выхаду з яго.

На гэтым паседжанні міністры ППС зажадалі — запраўдны барацьбы з дарагой, дык і — забароны вызвалу спажычных прадуктаў з краю. Міністры з „Пяста” гэтаму спрацівіліся. Урэшце неяк дагаварыліся.

Прэм'ер аб пазыцыі і бюджэце.

У размовах з прадстаўнікамі прэсы, у звязку з загрэбічнай пазыкай, прэм'ер падкрэсліў канечнасць апчаднасці і зраўнавання бюджету, што дасць магчымасць здабыць даверыя заграніцы.

Съмерць В. Рэймонта.

На ўспелага грамадзянства польская ўспакоіца пасыльны страты вілікага пісьменніка Ст. Жэромскага, памёршага дні 20 лістапада с. г., як праняслася вестка, што памёр другі найвыдатнейшы сучасны пісьменнік Польшчы, аўтар павесці „Chłopi”, за якую ён дастаў награду Нобеля, Владыслаў Рэймонт. Памёр ён 5 сінегня с. г.

На помач польским паном у Літве.

„Gaz. Rog.” выдрукаўала гэткі камунікат: „Даходзіць чуткі, што ў працу двух месяцаў ковенскі ўрад мае распрадаць маемасць польскіх грамадзян, калі яны самі не зліквідуюць яе. Дзеля таго, што няма магчымасці падехаць у Ков. Літве і скамунікацца, каб распачаць заходы супольнымі сіламі, з мэтай адратаваць нашу маемасць, просім усіх польскіх грамадзян, маючых уласнасць у Ков. Літве, каб: 1) прыслалі свае адресы ў Варшаву, з выказам маемасці знаходзячайся ў Літве і 2) самі, або праз прадстаўнікоў, прыехалі ў Варшаву 14 сінегня на сабраньне.

Узрост безрабоціцы.

Паводле даных статыстыкі ўрадаў пасрэдніцтва працы, за час ад 21 да 28 лістапада, агульны лік безработных ёсьць 249,056 асоб. У парунаўні да папярэдняга тыдня, лік безработных павялічыўся на 10629 асобаў.

3 Заграніцы.

Паседжанні Рады Лігі Народаў.

7 сінегня распачаліся паседжанні Рады Ліг Народаў.

Першай справай разгледжалася — па дакладу Чэмберлена — справа аружнага нападу Грэцыі на Баўгарыю.

Вельмі важнай зьяўляецца пастанова съледчай камісіі Лігі, якая сцвярдзіла, што нарушиўшым Статут Лігі (напасынкам) зьяўляецца той, хто першы пагваліў чужую дэяржаўную тэрторыю, перайшоўшы граніцу, — не зважаючы на ўсё тое, што адбылося пе-рад тым... Дык віна за напад выключна падае на Грэцыю.

Аднай з галоўных справаў, якімі мae заняцца бягучая сэсія Рады Лігі, зьяўляецца праект агульнага разбрасыння.

Найцікавейшым было паседжанніе Рады, калі ўзгарэўся спор паміж турецкім і англійскім дэлегатамі ў справе Мосулю. Турецкі дэлегат заявіў, што, нягледзячы на „тлумачныні” Гаагскага Трыбуналу, ён ад імя Турцыі не признае некарыснага для яе рашэння Рады Лігі. Прышлося Радзе рабіць перарывы, але „Турцыя” стаяла на сваім. Кажуць, што справа... гэта будзе адложана да наступнага Агульнага Сабраньня.

Эўрапейская фэдэрацийная сувязь.

Газеты падаюць, што Брытанія, Лютэр і Стрэзман зьяўляюцца прыхільнікамі думкі ўтварэння эўрапейскай фэдэрациі сувязі. Паводле нямецкага думкі, гэту ідею можна правесці апіраючыся на міжнародны паразуменіні ў справе зялезнай дарогі, эканомічнай, а так-жа палітычнай сувязі.

Нітай аб'яўлены Радавай Республікай.

Ангельскія галеты даносяць з Пекіну, што па прыездзе савецкага пасла Каракана ў кітайскую сталіцу Пекін, выбухла там рэвалюцыя. Прэзыдэнт кітайская распублікі скінуты з ураду. На месца дасюлешнія ўраду вызначаны рэвалюцыйны ўрад саветаў кітайскіх.

Пісьма з вёскі.

Языковая каша.

В. Засьвір, Свянц. пав.

Нидаўна ў „Krypcy” пісаў нехта забаўную гісторыю аб панскаі зацірцы ў Свіры. Калі Засьвір гэтай сістравай не пахваліўся; мы затое маем сваю кашу. Треба толькі жалець, што яна ня грэчневая, а языковая, затое і горкая.

Справа ў тым, што ў нашых вёсках вілк ня можа вывясціцца аднай надтаж паганы звычай. Дык звычаем гэта называць ня можна. Гэта проста пейкай моладыя брыдкай, каб-жа хоць з Парыжа, а то з казармаў салдацкіх, ды панскаіх кухняў. Чуць ня кожны хлопец, каторы квіжнай навукі і не панюхаў, паехаўшы ў места хоць на 2 месяцы, заместа каб хоць добра чытаць навучыцца, прывозіць з сабой са 2 дзесяткі чужых слоў, каторых сам часта не разумеець. Напрыклад, здарылазі юдаўна пачупь, як аднай малакасос казаў: „ja wtedy był zewszystkiem zbladziwszy, a z tej obojętności, aż włosy dybem stanęły”. Кажуць, што валасы становіцца ад страху, дык я ня вытрымав і кажу: што хіба ад страху табе валасы ўсталі, а ён мне на гэта: „czyż to nie wszystko równo, strach czy obojętność?”. — „Ну калі так — я атказаў — дык прыліўны братка, як наш каваль Лагенъ будзе цвяроцы. Калі удаста такім яго найсьці, папрасі каб язык твой разыгніў на кавадле, ды малатом раз добра плясніў. Можа ты прыпомніш тады, якой мовай бацька з маткай да цябе гаварылі”.

Неспадабаў мяне за гэта, але што ж, усім на сівеце не дагодзіш.

Есьце яшчэ ў нас другі хворы на шляхоцкую гутарку. Гэта пан Вылівайка малады, з двара Сабінова, Як пабыў у Пазнані 2 гады, дык прыехаўшы ледзь з бацькам разгаварыўся! Так родную беларускую мову адняло. А так вельмі сымпатичны хлапец.

На шасціце гэта казарменная хвароба скора прыходзе, яшчэ хутчэй адходзіць. Горш з тымі, у катоных падобной хвароба зацягнулася яшчэ ад маскоўскіх часоў. Як благі навык вастарэе, лачыць трудней. Вось гэты люди, быўшы расейскія салдаты, ды рабочыя з чыгункі, чамусыці лічадзь больш „фарэстым” сказаць „балышай, прямой” заместа „вядзі, прости”. Ды каб-жа хоць сказаці правільна па расейску, а то „балышы, прымы”, Слухаючы гэткія брыдоты, запраўды аж сэрца забаліць. Затое наше кабеты, дзяўчата ды моладь школьнай ані трошкі не калечатъ сваёй беларускай мовы. Можна съмелі даказваць, што беларускія мачі, гэта ў вёсцы найлепшая вучыцелька сваёй роднай мовы. Усялякі-ж маскоўскія ці іншыя прыкрысы, гэта ўсё роўна, што коіш дэёгцю ў бочку мёду. На канчатак можна арабіць яшчэ і такі выдав: Есьце людзі з галавамі звычайнімі і галавамі цеснімі. Вось чалавека з галавой як траба, навучы і пакітайску, — усё будзе ў парадку. Калі-ж чужой мовы навучычы чалавека з галавой цеснай, дык ад гэтай цясноты, мовы перамішаюць, бо, што яшчэ горш, мова чужая ня можа тоўпіцца і сваю родную выпіхает.

Дык абурацца ня варты! Ніхто-ж ня вінават! Такая ўжо наша доля, — горкая як гэта, языковая каша!

Падыхтаваў Міхалкаў Сын.

Паліцыянты забаўляюцца.

Фольварк Добжынь, Свянц. пав. Александраўскай гміны.

Дзяўкуючы нашым паном вучыць, нядаўна ў нас было зладжана прадстаўленне, каторое рожнілася ад іншых прадстаўленій тым, што ўвага публікі была, здаецца, больш гъвернена на салю, як сцену. Прыслалі бо нам на гэту забаву 2-х паліцыянтаў, знача дзяўчы падтрыманыя парадку, аж вышла, што самых гэтых алякунуў чуць як траба было падтрымліваць, каб устайлі на нагах. Адзін з іх заступнік каманданта Вішнеўскі, відаць добра наглытаўся „вішнейкі”, другі-ж па прызвішчу Круль, хоць можа і самагоні, але наўбраўся запраўды „по królewsku”. Практычны гэта людзі! Мелі на забаве аж трох карысць: самі забаўляліся, бавілі сваім відам публіку, ну і „urzędowali” разам. Трудна так добра устроіцца! Аднак нам здаецца, што можна было яшчэ лепш. Дзеля гэтага мы раздзім на другі раз гэту моладзь на прадстаўленне ня зваць, бо яна нічога доброго ад вас не навучыцца. Затое-ж зьбярьце сваю цёплую камсанію, ды паліцыянтаў выпусціце на сцену. Артысты яны добрыя і ўсе, што да аднаго маюць выгавар варшаўскі. Вось на такім прадстаўленні, при добрай выпіўцы ўсім нашым вучыць, ды ўсялякаму начальству будзе здавацца, што гуляючы у самай Варшаве. Ня будзе тады каму, прынамсі, гледзяць на вас, съмяяцца, і самі будаеце ад вясёласці захліпнца.

Я. Н. і К.

Беларускай школы не даюць.

В. Шаўляны, пав. Даісъненскі.

Шаўляны вёска, у якой здаўна вілася школа. Нашы людзі ўмеюць чытаць і пісаць. Старэшыя чытаюць кірыліцай і лацінай, а малодшыя вучыцца кірыліцай ад старых затым, што ў сягонняшній школе, як ведама, кірыліцы не паказваюць. Да школы людзі прывышы і з яе на добры лад карыстацца могуць. Даўней, як аб беларускай школе неяк было і падумаш. Шаўлянцы, разумеючы патрабу навукі, гарнуліся

хочы і да чужой школы і з яе больш-менш карыстацца. Але сягоння ў нас спраўа гэта саўсім іншай стаіць. Сягоння для нас трэба вілікага прымусу, трэба спэцыяльных законаў і высокіх штрафаў, каб дзяцёнак наш апынуўся ў польскай школе. А гэта ўсё дзяяла гэтакіх прычын. Мы ведаем, што па цяперашніх законах можна мець родную школу і мы гэтай роднай школы сёлета вясной законным парадком праз дэклараціі дамагаліся, але нас пасыль ашукалі, ня даўши нам родную школу. Гэтакая штука нашых дабрадзеяў крепка нас адварнула ад польской школы. Цяпер яна нас апі чутачку не цікавіць. Не ціпляй і на зімней нам ад яе. Тымболіш, што школа польская ў нас пры сягонняшніх вучыцелях, ды пры іх уласных методах навучаньня дужа і дужа мала дзеяць нашым дзеяцям. Яна па нашых абрахаваньнях ніколі не аплаце расходаў, якія выдаюцца на школьнікаў. Кажды ў нас бацька і дому навучаньня дужа і дужа малы дзеяць нашым дзеяцям. Яна па нашых абрахаваньнях ніколі не аплаце расходаў, якія выдаюцца на школьнікаў. Кажды ў нас бацька і дому навучаньня дужа і дужа малы дзеяць нашым дзеяцям. Яна па нашых абрахаваньнях ніколі не аплаце расходаў, якія выдаюцца на школьнікаў. Кажды ў нас бацька і дому навучаньня дужа і дужа малы дзеяць нашым дзеяцям.

Вялікі будуль прахадзіць, а мы гэтай крыўды сваі і відзекаў над намі ніколі не забудзем. Гэтакі ж жартачкі! нам, што законным парадкам дамагаемся беларускай школы, нам яе не даюць, а з другога боку ўдоваль над намі відзекуюцца, прымушаючы нас пасылаць сваіх дзяцей ў польскую школу.

Стары Язэп.

ХРОНІКА.

Загад міністэрства скарбу. Міністэрства скарбу разаслала ў Скарбовыя Палаты загад — як найэнгінірчыні спаганяць падаткі, а перед усім залегласці (недамікі).

Кватэрны падатак. Міністар унутраных спраў разаслаў цыркуляр мястовым самаўрадам, каб яны значна зменшылі вілізарны падатак на кватэрні.

Арышт беларускага вучня. У ноч з 7 на 8 сінегня віленская палітычная паліцыя заарыштава вучня 7 клясы Віленскай Беларускай Гімназіі, Саковіча.

Саковіча вінаваціць у камунізме.

Да ведама студэнтаў — беларусаў. Новаабраны ўрад Бел. Студ. Саюзу падае да ведама ўсім калегам і калежанкам — беларусам, што сэкрэтарыят Беларуск. Студ. Саюзу функцыянуе ў серады і суботы ад 4 да 6 гадз. па паўдні. Бібліятэка ў суботы і нядзелі ў 4—6 гадз.

Адрэс: Віленская 12—6.

Узноў спадаи злотага. Злоты, на прошлым тыдні кірху паскакаўшы, затрымаўся на 7—8 за доляр. Цяпер ужо доляр каптует